

Kabul

Monthly Journal
of
The DRA Academy
of Sciences

Center for Languages
and Literature

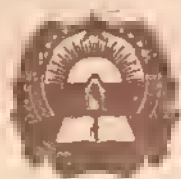
Pashto Tolana

Editor: Noor Mohammad Sahim.

Vol — 56

No. 11—12

Government Press

کابل

ژبني او ادبي څيړني

سین وړتیا د محترم پاستر پاستری کتاب
موضوعه را برابری او زرم شریف سند

د ا. د. ج. د علومو اکاډمۍ

د ژبو او ادبیاتو مرکز

پښتو ټولنه

با حفظ سیریا رمن احمد دین و ان نخل

نیکم ایما لئی سیامو بالالهده ضمیمه

پر له پسې گڼه: ۸۰۲-۸۰۱

۱۱-۱۲

۱۳۶۵

محمد امین خویانی
Mohammad Amini
Khoghyani.

سليمان لايق
پوهاند وشاد، سر څيړونكي روڼي
څيړونكي محمد هاشم رحيمي

کتونکی ډله :

مخ	ليکوال يا ژباړن	د دضمون سر ليک	گڼه
۱	زرين انځور	۱- محمد امين خوگياني (ليکوال او ژور ناليست) .	
۱۳	د قاهر قادم ژباړه	۲- دانگلستان او شوروي اتحاد دليکوالو ترمنځ د گردی ميسر کنفرانس .	
۳۰	دوکتور زيور	۳- په تاريخ مرصع کي د پښتو اشعارو منابع .	
۴۹	سر محقق محمد صديق روڼي	۴- فولکلور پيژندنه (پنځمه برخه) .	
۶۵	حبيب الله جاج پښتون زوی	۵- هنر : تيوريټيک بحث .	
۸۵	معصوم هوتک	۶- پښتو قلم آزمایي	
۹۳	محمد اسماعيل سر بن	۷- په پښتو ادب کي د روښاني آثارو ونډه	

نکړو هی
هی

د لیکوال د مړینې په مناسبت

زړین انځور

محمد امین خوگياڼی

لیکوال او ژور نالیست

د افغانستان د مخکښو ژور نالیستانو په کتار کې محمد امین خوگياڼی هم د یادونې وړ ځای لري او اوسمهال د محمد امین خوگياڼی د هیواد پر وینډلې شوی ښوونکی، ژور نالیست، قاضی او لیکوال و اود وطن د ژور نالیزم د پر مخکښه پاره یی دستاڼې وړ هڅې کړي دي.

محمد امین خوگياڼی د خپل وخت د لوی عالم او روحاني شخصیت مولانا محمد اسرا نیل زوی دی. (۱) د ۱۲۷۸ هـ، ش کال د جدی

۱- عبدالحمید اثر افغانی د «روحاني رابطه او روحاني تړون» په نوم په خپل کتاب کې د محمد امین خوگياڼی د پلار په باب لیکي: «حضرت مولانا ... محمد اسرا نیل این اخوند حقیق الله ابن اخوند معظم شاه ابن ... د علما روزگار سر خیل و، دخپلي زماني په مدرسانو عالمانو کې عظیم الشانه مرتبه یی لرله ... حضرت مولانا محمد اسرا نیل په ۱۲۷۳ هـ، ق کال په موضع طور و ... علاقه یو سفزایی (ضلع مردان) کې په محله اخوند خیل کې پیدا شوی و. مو - لانا محمد اسرا نیل دوه وډو نسلي لري و. •

په میاشت کې (د ۱۹۰۰ میلادی کال د جنوري اوله - د ۱۳۱۷ هـ ، ق کال دروژی د میاشتی په دویمه نیټه) د ننگر هار د خو گیانیو داو لسموالي په «کیناباد» نومی کلي کې زیږیدلی دی . (۱) لومړی یی په خپله کورنۍ کې له خپل پلارڅخه زده کړی وکړې . بیایي دسیمې له نورو جیدو علماو څخه هم د وخت مروج علوم زده کړل . د لاهور په «نعمانیه» اود تاکال په اسلامي کالج کې یی د عربي علومو امتحان

* یوه بی بی یی دموضع طور په قام باندی صدیق خپله یوسفز ایی وه . د هغی نه یو زوی محمد حسن الدین او دوه لوڼه تری شوی وی . دویمه بی بی یی په قام خو گیانی وه . هغی نه یی دری زامن شوی وو : محمد امین ، محمد انس ، محمد شریف چی په دوی کی حضرت مولانا محمد امین خو گیانی نامه مشهور دی ... په ۱۲۹۵ هـ کی چی دانگریز انو په استعمار کی نورهم زیاتوالی راغی نو د عالمانو یوه ډله دوا دی پېښور ته د جهاد په غرض کابل ته په کبه لاپه . دپاره د دی چی حضرت قطب دوران محمد نجم الدین (هپی ملا صاحب) د بیرغ لاندی جهاد ونه وکړی . حضرت مولانا محمد اسرا ئیل چی افغا - نستان ته په ۱۲۹۵ هـ کی په کبه لاپه د حضرت عسکری صاحب سره د نږدی اوسیدلو په غرض یی دنگر هار په خو گیانی نومی علاقه کی واده وکړ . هم هلته آباد شواو هم هلته په شپه د سه شنبی ماه جمادی الثانی ۱۳۳۴ هـ کی د یوشپيته کالو په عمر کی شهید کړی شو ، مزار مبارک یی په علاقه خو - گیانی کی دی ...

وگوری : روحانی رابطه اوزو حانی ترون ، عبدالحلیم اثر افغانی پېښور ، ۱۹۶۵ ع . (۱۰۰۸ - ۱۰۱۹ م . م .

۱- گذار شات حیات ، (دمرحوم محمد امین خو گیانی قلمی یاد دا - شتونه) د هغه مرحوم د لور نجیبه جان په مننه .

په اوسنی لیکوال لومړی ټوک کی لیکل شوی دی : هښاغلی محمد امین خان خو گیانی د مولانا محمد اسرا ئیل خان زوی په قام یو - سفزی چی په ۱۳۱۷ هـ ، ق کال دنگر هار دولايت د خو گیانو په حکیم آباد کی زیږیدلی . د هغه د زیږیدو د کلی نوم «کیناباد یا کیناباد» ذکر شوی دی .

ورکړې دی . صرف ، نحو ، منطق حکمت ، طب ، فقه ، اصول ، تفسیر حدیث ، هیئت ، کلام ، ادب ، مناظره ، عروض ، تجوید او نورو کې یې مطالعه وکړله او ویې لوستل . (۲) همدا رنگه یې د سیمې په ځینو نورو علمي او دیني مدرسو کې زده کړې وکړې . (۳)

هغه وخت چې په افغا نستان کې د غازي امان الله خان د واکمنۍ په پیل کې د افغا نستان اولس او خلکو د خپلو سر بندنو په نتیجه کې او دوینو په بدله کې خپله ، خپلواکي بیرته تر لاسه کړه نو په هیواد کې د نوی معارف د ترویج ، خپریدو او پراخیدو له پاره هلې ځلې پیل شوی ، دهیواد له مرکز څخه برسيره د افغا نستان په ولایاتو او لیري سیمو کې هم دی ارزو نبتناکي چاري ته پاملرنه وشوه په دغه لړکي د ننگر هار د خوگيانی په کړه کې د لومړي ځل له پاره د «شجاعت» په نوم یو ښوونځی تاسیس شو . د دی ښوونځی لوړ مړنی سر ښوونکي همدغه محمد امین خوگيانی وټاکل شو ، هغه چې په دی وخت کې یې د هیواد د خپلواکي له پاره قلمي او عملی مبارزه کړې وه او لاکوله یې . (۴) د دی مکتب بنسټ همدغه نوموړی کینښود او د وطن د کړیدلو او بی وزلو بچو دروزنی له پاره یې ملا وتړله . محمد امین خوگيانی د کړې د «شجاعت» په مکتب کې له ۱۲۹۹ څخه تر ۱۳۰۳ هـ ، شس کال پوري دسر - ښوونکي په توگه وظیفه تر سره کوله . له ۱۳۰۳ هـ ، شس څخه تر ۱۳۰۴ شس (د میزان تر ۱۵ نیټې) د ننگرهار ولايت د پوهنې د مدیریت مرستیال و . دیو څه وخت له پاره د دغه مدیریت کفیل هم و . نوربیلابیل وظایف یې هم په دغه ډول را - لنډ وو :

- د ۱۳۳۰-۵ شس کال د جوزا تر ۱۸ نیټې پوري د ننگرهار د مطبوعاتو معاون اود اتحاد مشرقی د جریدې ترجمان او بیا معاون .

۲- اوسنی لیکنوال ، لومړی ټولوعبدالروف بینوا . (۳۴۲ - ۲۴۳)

م ، م ، م

۳- گذار شات حیات (قلمی یادداشتونه) .

۴- همدغه اثر .

- د ۱۳۰۸ ش کال د جدی ترمياشتی پوری د اتحاد مشر قی مدیر اود ننګر هار د مطبو عاتو مدیر .

- په سقوی دوره کی هغه په کور ناست و او له اغتشاش او اړو دوږ څخه یی د هیواد خلاصو ن له پاره د جرگو د جوړیدو اونورو لارو چارو په وسیله مبارزه کوله . (۱)

- په ۱۳۰۸ ش کال کی دکابل د «اصلاح» جریدی مدیر .

- په ۱۳۱۰ ش کال دانیس د جریدی مدیر وټاکل شو چی تر ۱۳۱۹ ش کال پوری یی همدغه ژور نالیستکه دنده په غاړه وه .

- له ۱۳۱۹ ش څخه تر ۱۳۲۵ ه ش پوری د مطبو عاتو د مستقل ریاست مشاور و .

- له ۱۳۲۵ ش څخه د ۱۳۲۶ ش کال تر پای پوری د عدلیه وزارت معین و .

- د ۱۳۲۷ ش کال له پیل څخه د ۱۳۲۹ ش کال د میزان ترمیا - شتی پوری د تمیز د عالی محکمې رئیس و .

- د ۱۳۴۹ ه ، ش کسال دمیزان تر ۲۲ نیټی پوری د مشرانو جرګی غړی او انتخابی سناتور و . په همدغه نیټه یی تقاعد وکړ اوبیا د ژوند تر پای پوری په خپل کورکی و . د ژوند په وروستیو کلونو کی چی هغه ډیر سپین ږیری او بوډا و په خپل کور کی یی پسی ورځی تیرولی ، نو زیا تره وخت یی په مطالعه او لیکنه تیرولو په دغو وختونو کی یی زیاتره دخپل ژوند یاد داشتونه تنظیمول او لیکل .

محمد امین خو گیانی د ۱۳۶۴ ش کال د جدی په پنځمه نیټه د

۱- بحران و نجات ، محی الدین (انیس) . کابل ، مطبعه انیس .

(۲۵۲-۲۵۴) م . م .

شپې نه بجې د (۸۱) کلو په عمر په ډابل کې وفات شو . (۱)
مرحوم محمد امين خوگياڼی دخپل زوند د خواني په دوران کې
د وطن د بچيانو په روزنه لاسي زياتې هلې ځلې ولري او بيا يې
زور نابزم او مطبوعاتو نه مخه پرې اوږده تلونه يې د بيلا بيلو جريدو
او ورځپاڼو په خپرولو کې حسي ولري او د دې په حنک کې يې يو
شمير اثار هم وليکل او يايي لکه نور رڼو راوړېدل . د هغه په اثارو
کې دغه يې يادولې شو :

۱- حيات سيد جمال الدين (لومړی برخه) په ۶۰ مخه کې په
۱۳۱۸ کال کې چاپ شوی دی . د دتمة البيان د ژباړې لومړی برخه
ده .

۲- د سيد جمال الدين افغان دتمة البيان في اته افغان ژباړه .
سر سزه او اوڅنه دغه عربي له عربي څخه په فارسي ژباړلې
اود دويي برخې په نوم په (۱۱۰) مخونو کې په ۱۳۱۸ کال کې په
ډابل کې چاپ شوی دی .

۳- تدوين حيات سيد علي نر مزي پير بابايي بنيري . د دريمي
برخې په نوم په ۱۳۱۸ کال په ډابل کې خپور شوی دی . (۲)
له اروا بناد خوگياڼی څخه ځينې ناچاپ اثار هم پاتې شوي دي ،
لکه :

- د قضا تاريخ .

- د پښتو نولي خړوۍ . په پښتو ژبه د هيواد د خپلواکي غوښتونکو
په هکله .

۱- د مرحوم محمد امين خوگياڼی د ژوند ليک په برخه کې له دغو
منابعو استفاده شوی ده :

الف : گذار شات حيات . د محمد امين خوگياڼی قلمي اثر . د هغه
ژوند وروستنی یادداشتونه .

ب : اوسنی ليکوال . لومړی ټولگداستاد بينوا تاليف . (۳۴۲ -
۳۴۳) م ، م .

ج - ژوندون مجله (د افغانستان د ليکوالو د اتحاد يي ارگان) ،
۱۳۶۲ ش ، ۴ گڼه . د پښتني وروستني مخ .

د - د مرحوم خوگياڼی د لومړي مخي نجيبی ځيني یادداشتونه .

۲- گذار شات حيات . (قلمي یادداشتونه) .

- د پښتونو لی بڅلی . په پښتو ژبه لیکل شوی دی . (۱)
استاد پینوا د محمد امین خو گیانی د آثارو په لړ کې د سید جمال
الدین افغان د تتمه البیان د فارسی ژباړې په څنگ کې د پښتو ژباړې
یادونه هم کړې ده او لیکلې یسې دی چې یوازې فارسی تر څه یې
چاپ شوی ده . (۲)

د یوې مجلې د یوې لیکنې له مخې محمد امین خو گیانی ده رو -
بنانیان په نوم یو نا چاپ اثر هم لري چې په خپل وخت کې یې د ابن -
سینا مطبوعاتی جایزه هم کتلې ده . په همدغه لیکنه کې د «تاریخ
اسلامیت» په نوم د هغه دیوبل نا - چاپ اثر یادونه هم شوی ده . (۳)
د مرحوم محمد امین خو گیانی د ژوند وروستی اثر د هغه ژوند
پېښې او خاطر ات دی . دغه اثر د هغه په بیلا بیلو یادداشتو نو او
د ژوند لیک او خاطر او په بیلا بیلو جلدونو کې په جلا جلا نومونو یاد
شوی دی . لکه : گذارشات حیات ، خاطرات حیات و یادداشت های
واقعات ، خاطر ات تلخ و شیرین حیات ، سوانح حیات او نور .

دغه اثر په یو څه پراگنده ډول لیکل شوی او تدوین او تنظیم ته
ضرورت لري .

د محمد امین خو گیانی له دغو آثارو څخه چې را تیر شو د هغه له
له خوا یو زیات شمیر مقالې هم په متفرق ډول د هیواد په مطبوعاتو
کې چاپ شوی دی . د دغو لیکنو او مقالو شمیر له (۶۰۰) څخه زیا -
تیرې او په اتحاد مشرقی ، اصلاح ، انیس او ځینو نورو خپرونو کې
خپري شوی دی .

اروا بناد محمد امین خو گیا نی د هیواد دیوه ژور نالیست او ور -
خپانه لیکونکي په عنوان هم د خپل ژوند ډیر کلونه او له هلو ځلو او

۱- د گذارشات حیات، قلمی اثر.

۲- اوسنی لیکول . لومړی ټوک (۳۴۳) م .

۳- د ژوندون مجلې هماغه یا ده پورې گډه د پښتې څلورم مخ .

د اصلاح جريدې له ۱۳ گڼې څخه دمدير ټوگه په کار پيل کوي ،
(۱۳۰۸ هـ ، شمس د جدي ۲۶ ، ۱۳۴۸ هـ ، ق د شعبان المعظم ۱۶)
په ۱۳ او ۱۴ گڼو کې يې خپل نوم د اصلاح پر تندې نه دی ليکلی خو له
۱۵ گڼې څخه يې نوم د مدير په عنوان د اصلاح پر تندې ليکل شوی
دی . په ۱۳ گڼه کې چې محمد امين خو گياڼی نوی د اصلاح مدير ټاکل
شوی دی ، نو د هغه د «اصلاح الاصلاح» يا «خط مشی جریده»
اصلاح تر سر ليک لاندې دا سې ليکي :

«قارئین کرام الحمد لله مسبوق اند که جراید در ممالك مترقیه
دارای کدام رتبه هستند و اهمیت شان تاچه اندازه هست؟ و دامنه
منافع شان چه قدر وسعت دارد؟ و وجود مطبوعات برای يك مملکت تا
کدام حد ضروری است؟ لیکن جراید ، باید جراید باشد ، اخبار
باید اخبار باشد ، نه اینکه پول مشترکین و اندوخته مسلمین به امور
لا یعنی صرف شود. اوقات محررین ، طابعین ، ناشرین و قاریین بی سود
ضایع گردد .

بالاخره اوراق جریده بدون اینکه در دکا کین نسوار فروشان و
عطاران به بستن پری ها به کار آید ، بدردی نمی خورد . العیاذ بالله
اداره نمی خواهد چنین تدویر نماید . اداره خط مشی خود را ابلاغ
همیدارد تا قارئین کرام بدانند که استقبال جریده به این محور حرکت
خواهد کرد . اقایانیکه شوق مقاله نویسی داشته باشند ، مطابق
پروگرام اداره مقالات را بفرستند مقالات غیر موافق به مسلك طبع
نخواهد شد . زیرا که جریده تخته مشق شهرت پسندان و از نما -
ینده گان مفکورات لایبالی نیست . اگر دعوی ادبیت را کرده نشر مقاله
های خود را خواهش کنند ، منظور می شود ... » (۱)

خود «اصلاح» د جريدې په (۱۵) گڼه کې هغه خپل نوم د جريدې د
مدير په توگه ليکلی او له لوستونکو او د جريدې له علاقمندانو سره خپله
پيژندگلوۍ کوي . په همدغه گڼه کې د «تعارف» تر سر ليک لاندې
يولي خبرې کوي چې ځينې يې دلته راوړو :

«بتاریخ ۱۷ جنوری من بنده نا - نوان محمد امین مدیر سابق جریده اتحاد مشرقی اداره اصلاح را از نظر خدمت بملت یعون الله به کف عاجزانه خود گرفته ام . در شماره ۱۲ و ۱۴ جریده اصلاح خود را با قارئین کرام این جریده معرفی نه نموده بودم . اینک در شماره حال - نمره خود را معرفی می نمایم . از حضور کافه مصلحین وطن آرزوی تعاون قلمی ، فکری دارم ، و امید واثق دارم که ذوا تیکه درد ملی داشته باشند تحمل تکالیف امدادی را بر خود گوارا خواهند فرمود . چه جریده برای جامعه خدمت میکند و جامعه ملیه افغانستان یکسک جامعه مشترک است که بر هر فردی حس حقوق دارد ، بر ارباب ثروت حق امداد مالی و بر اصحاب علم و دکا حق تعاون فکری و قلمی دارد . امید واثق است که در این حالت تشنه کامی ملت از افادات عمومی حضرات دی القریحه بر جامعه احسان اشادات مفکوری رات صحیحه بتوسط جریده اصلاح خواهند فرمود . در خاتمه دعای توفیق این خدمت بزرگ را که شمعند شده ام ، التجا دارم که دعای غائبانه بنابر خالی بودن از ظاهر داری فریب الا جابت دیده می شود ، الله تعالی برای توفیق خدمت ملت بر من فضل فرما یند ، امین یارب العلمین : محمد امین . « (۱)

به همدغه گنیه کی هغه د «بشارت به قارئین» ترسر لیسک لاندی لیکي :

«وقت که بنده نشر جریده اصلاح را بعهده گرفتم ، دیدم باوجود کمی مطبوعات این جریده هم هفته یک مرتبه اشاعت مییابد و انتشار مردم را به نشر حوادث و وقایع بعد یک هفته زحمت می دهد ، لهذا از شماره (۱۳) اینطرف با وجود مشقت در هفته دو مرتبه اخبار را شایع نمودم و امید دارم آینده هم برین عزم موفق و کامیاب گردم . انشاء الله تعالی . « (۲)

هغه وخت چی محمد امین خوگیانی د اصلاح مدیر دی نو له اونی څخه یو ځل خپریدل یی په او نی کی دوه ځل خپریدلو ته رسیږی

۱- اصلاح ، ۱۳۰۸ ، ۳ دلو ، شماره ۱۵ ، (۱) م .

۲- همدغه گنیه ، (۱) م .

د دویم نشراتی کال په پیل کې یې قطع هم یو څه بدلون مومي او کوچنی کیری، لکه: «سراج الاخبار افغانیه» او «امان افغان» جريدو په څیرې ښه بدلیرې. په درېیم نشراتی کال کې یې قطع بیرته غسټیږي او لکه د پخوا په څیر کیری، له محمد امین خو-گیانی وروسته برهان الدین کشککی د اصلاح دمدیر په توګه گمارل کیری او دهمده په وخت کې اصلاح په ورځپاڼه بدلیری.

۳- د «انیس» مدیریت:

د اصلاح جريدې له مدیریت څخه وروسته، د محمد امین خوګیاڼی د ۱۳۱۰ هـ ش کال د حوت په ۲۴ نیټه د انیس د ملي جريدې د سر محرر او مدیر په توګه ټاکل کیری.

انیس د هیواد هغه ملي او آزاده جريده وه چې د افغانستان د پیاوړې ژور نالیست، لیکوال او مبارزو غلام محی الدین انیس له خوا په آزاده او غیر رسمي توګه تاسیس شوله.

لومړنی مدیر یې خپله انیس وچې په امانی دوره کې یې څېړنیز دوام وکړ. له اعتدال ش وروسته یې بیرته څېړنې پیل کړې څه موده وروسته یې مدیر او موسس په لړۍ رنځ او پیا د استبداد په زندانونو اخته شو او مدیر یې سرور جو یا وټاکل شو له سرور جو یا وروسته د انیس د ملي جريدې درېم مدیر محمد امین خوګیاڼی دی. کله چې خوګیاڼی انیس ته دمدیر اوچلوو نکی په عنوان راغی نو د خپل کار په لومړۍ ګڼه کې یې ولیکل:

«بنام نامی خدای بخشا ینده و مهربان و ستایش مری عالمان و موجد زمین و زمان می نگاریم:

وظیفه جريده نگاری يك وظیفه مهم است و با ستثنا عواطف ملي چیزی نیست که انسان را به تحمیل مصایب طاقت فرسای آن وادار ساخته بتواند. همین عواطف ملي بود که آقای محی الدین خان را به تاسیس این جريده ملي باعث شد و جريده انیس را انیس هر صاحب ذوق گردانید، آقای محی الدین خان تا وقتی به صرف افکار مات خوانانه خود در پیشرفت این جريده مای می پرداخت که صحت خدا داد خود را باخت (خدا و نیاید صحت و اجرش بدهد). آقای

جويآ سينه مجروح خود را سپر مشکلات جريده نگاري ساخته ،
انيس را از سقوط نگه داشت .

حالا كه وظائف تدوير اين اداره ملي بسوش من افتاد ، باآنكه نمي
توانم دتوي كنم كه چه خدمت كرده ام و چه خواهم كرد ، بقارئين عزيز
اين جريده مقدس ملي وانمود مي سازم كه آنچه توانستم در اتحاد
شهرتتي و اصلاح مشكلات موقوت طباعتي محيطي توانستم ، آنچه
توانستم در خدمت جريده انيس دقيقه از صرف عواطف ملي فرو
گذاشت نخواهم كرد . همه ميدانند كه وظيفه جريده است نا ملت را
بیدار سازد . ايفاظ ملت بتوسط جرايد است ، ولي نه تنها مديران
جرايد مسوول ايفاظ اند ، بلكه ساير مفكرين و تمام عقلا مسوول اند
تا علما و عملا در ايفاظ جامعه خود صرف او قات فرمايند .. ليه اجر -
يده انيس از كافه مورين وساير مفكرين و تمام افاضل ملت افغان
رجا دارد تا مصايف انيس را به اندراج تنها تيكه ميخواهند جا مع
افغان با آن نايل شود ... امتيسان بخشنند ، انيس تمام آرزو هاي
ارباب عرفان را بگوش عامه وساير مشكلات مظلومين را بگوش داد
گران بگوش ميخواهد برساند . انيس ميخواهد نامه هاي يتيمان
را به مقتدران و فر ياد هاي غربا را به فرو نمندان و مشكلات ضعفا و زير
دستان را با قويا و بالا دستان و خوا هشات طلبه را به مر بيسان و
نصايح دردمندان را به عموم جا مع افغان خاطر نشان سازد ... » (۱)
لكه چه له دغي افتتاحيه او مقد ماتي وينا او سر مقالتي شخه جي يي
را خرگند پري محمد امين خوگياني تر ديره خايه او تر خيل وس پوري
وكولي شمول جي دانيس ملي ورخپاني او آزاد دريخ خوندي كړي . هغه
پري نه بنودل ، هغه خراغ مړ كړي جي محي الدين انيس د خپلورگونو
په وينو بل كړي و او بياسرورجوياپه خپلو وينو بل ساتلي و . محمد
امين خوگياني يوه اوږده دوره يعني له ۱۳۱۰ هـ شخه تر ۱۳۱۹ هـ ش
كال پوري دانيس ملي جريدي مدير پاتي شو .

انيس د افغانستان د مطبو عاتو په تاريخ كي د يوه خليدو نكي
مقام لرونكي جريده او ورخپاڼه ده دي جريدي دخپلو خلكو اود پرگونو

۱- انيس ، ۱۳۱۰ هـ ش ، ۲۴ جوت ، دوشنبه ، (۱) م .

د هیلو د خرگند و په خپرونی پله توگه په نشر انویین وکړ او دغه موقف یې تر یوحده د محمد امین خوگیانی د مدیریت په دوران کې هم خوندي وساته .

۵- دانیس د خپرونی له مد یرینه وروسته ، محمد امین خو -
گیانی د مطبوعاتو د مستقل ریاست د مشاور په توگه وټاکل شو . دغې
دندې یې له ۱۳۱۹ شس څخه تر ۱۳۲۵ شس کال پورې دوام وکړ .
سره له دې چې په دې وخت کې هغه عملاً د کوم ژور نالستیک کار په جر -
بان کې نه و خو بیایې هم د مطبوعاتو او ژور نالستیکو کار ونو په لړ کې
دغه د مطبوعاتو د ریاست د مشاور ریت د دورې یادو نه هم کیدلای
شی .

اروا بناء محمد امین خوگیانی په عالم ، لیکوال او په خپل وخت
کې یو نامتو ور ځپانه لیکونکی او جریده لیکونکی و ، هغه که خپل ټول
ژوند مطبوعاتو او ژور نالیزم په لاره کې کار او زیار ته وقف نه کړ
نوبې له شکه چې د ژوند ډیر له لاره د کلونه ، دکار او زیارتاوده
کلونه یې د ژور نالیزم ، ورځپاڼه لیکنې او مطبوعاتو په لاره کې هڅو
نه ځانگړې او وقف کړل .

